PODPIS ZAUFANY
Paweł
SIENKIEWICZ
25.10.2026 14:26:51 GMT+1
Dokument podpisany elektronicznie
podpisem zaufanym

Poznań, 24 października 2026 r.

dr hab. Paweł Sienkiewicz, prof. UPP
Katedra Entomologii i Ochrony Środowiska
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu
ul. Dąbrowskiego 159, 60-594 Poznań

Ocena osiągnięcia naukowego oraz dorobku naukowego dr Lecha Karpińskiego w postępowaniu habilitacyjnym w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych, w dyscyplinie nauki biologiczne

Do wykonania recenzji zostałem powołany przez Radę Naukową MilZ PAN na posiedzeniu w dniu 26 maja 2026 r., co nastąpiło na podstawie art. 221 ust.5 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (DZ.U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.). Recenzję sporządziłem na podstawie dostarczonej drogą elektroniczną dokumentacji w postaci: wniosku przewodniego, danych wnioskodawcy (załącznik 1), kopii dokumentu stwierdzającego posiadanie stopnia doktora (załącznik 2), autoreferatu (załącznik 3), wykazu osiągnięć naukowych, stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny (załącznik 4), oświadczeń współautorów prac stanowiących osiągnięcie naukowe (załącznik 5) oraz publikacji wchodzących w skład osiągnięcia habilitacyjnego (w wersji cyfrowej) (załącznik 6).

Po zapoznaniu się z dokumentami do wniosku dr. Lecha Karpińskiego o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego stwierdzam, że spełniają one wszystkie wymogi formalne wynikające z ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U 2021 poz.478 art. 220) i stanowią wystarczającą podstawę do przeprowadzenia oceny dorobku i osiągnięcia habilitacyjnego.

1. Sylwetka Habilitanta

Dr Lech Karpiński przez swoją edukację związany jest z Uniwersytetem Śląskim w Katowicach, gdzie na Wydziale Biologii i Ochrony Środowiska kształtował swoje zainteresowania naukowe. W roku 2010 uzyskał stopień licencjata, w roku 2012 tytuł magistra ochrony środowiska. Stopień doktora nauk biologicznych uzyskał w 2017 roku na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, broniąc rozprawę pt.: „Porównanie zgrupowań kózkowatych (Coleoptera: Cerambycidae) wybranych rezerwatów przyrody i obszarów niechronionych województwa śląskiego", a Jego promotorem był prof. dr hab. Piotr Węgierek. Warto nadmienić, że wszystkie te osiągnięcia dr Lech Karpiński uzyskał badając chrząszcze z rodziny kózkowatych.

Habilitant, po uzyskaniu stopnia doktora lub bezpośrednio przed, pracował w kilku instytucjach naukowych. W okresie od marca do maja 2017 roku obejmował stanowisko pracownika terenowego w IBL, od marca 2018 roku związał się z Muzeum i Instytutem Zoologii PAN w Warszawie, gdzie zaczynał jako specjalista, a od 2020 roku pracuje jako adiunkt. W okresie ostatniego zatrudnienia odbył też staż podoktorski jak adiunkt w Michigan State University, Department of Entomology, USA (od sierpnia 2022 do stycznia 2023, ok. 6 miesięcy).

Z przedstawionej dokumentacji wynika, że dr Karpiński nie ubiegał się wcześniej o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

2. Ocena osiągnięcia naukowego

Osiągnięcie naukowe, będące podstawą wszczęcia postępowania habilitacyjnego pt. **Historia ewolucji i różnorodność mechanizmów specjacji chrząszczy fitofagicznych w strefie klimatu suchego Palearktycznej Azji, na przykładzie plemion Trachyderini oraz Callidiini (Coleoptera: Cerambycidae: Cerambycinae)**, to cykl pięciu oryginalnych prac opublikowanych w latach 2020-2025. We wszystkich pracach Habilitant jest pierwszym autorem. Prace zostały opublikowane w wiodących czasopismach adekwatnych do podjętej tematyki. Na podstawie deklaracji współautorów i opisu wkładu dr. Karpińskiego w ich powstanie, można jednoznacznie stwierdzić, iż Habilitant pełnił przy wszystkich artykułach wiodącą rolę.

Problematyka badań związana z oceną odrębności filogenetycznej wybranych taksonów Trachyderini i Callidini z terenu słabo poznanego jakim jest część palearktycznej Azji została właściwie zdefiniowania. Habilitant przeprowadził klasyczną, a także z zastosowaniem nowoczesnych technologii molekularnych analizę pokrewieństwa badanych taksonów. W opisie przeprowadzonych badań podkreśla natomiast narastające doskonalenie warsztatu badawczego. Proszę o wyjaśnienie powodów, dla których nie zostało tak szerokie podejście zastosowane już w pracy dotyczącej rodzaju *Ropalopus*? Analizując opis prac przedstawiony w autoreferacie można odnieść wrażenie, że tematem wiodącym nie były mechanizmy ewolucji, a raczej udowodnienie, że integratywne podejście jest obecnie najlepszą drogą prowadzenia badań nad pokrewieństwem i odrębnością taksonów. Autor co chwilę podkreśla ten fakt, przez co podstawowe treści dotyczące osiągnięcia nieco tracą na czytelności.

Ważnym osiągnięciem cyklu publikacji jest uporządkowanie oraz udowodnienie pokrewieństw i stopnia odrębności między analizowanymi rodzajami Cerambycidae. Zostały też oszacowane progi zmienności sekwencji barkodowych, które pozwalają na uznanie odrębności gatunkowej, podgatunkowej czy ekotypowej. Dotyczy to głownie rodzaju *Anoplistes*. Jak sam Habilitant podkreśla to ważne zagadnienie w popularnych kolekcjonersko grupach, gdzie parcie do sztucznego opisu nowych gatunków, bez znajomości ekologii i biogeografii wprowadza bałagan w taksonomii. Proszę jednak o wyjaśnienie na ile te progi faktycznie odzwierciedlają różnice w pokrewieństwie, a na ile są jedynie arbitralną umową i jakie znaczenie dla taksonomii może mieć przyjmowanie takich kryteriów, nawet gdy nie są doskonałe. W autoreferacie wspomniano również, że brak świeżych próbek był przeszkodą w analizach genetycznych. Współcześnie materiał muzealny jest wykorzystywany do takich celów. Co zatem stanowiło przeszkodę w takich analizach w odniesieniu np. do rodzaju *Ropalopus*? W przypadku innych taksonów dr Karpiński pozyskał świeży materiał badawczy, co należy podkreślić, dzięki własnej aktywności obejmującej wyprawy naukowe do krajów Centralnej Azji. Daje to dodatkową przewagę przy badaniu historii ewolucji, ponieważ doświadczenie terenowe pomaga w formułowaniu właściwych hipotez i interpretacji wyników. Dotyczy to szczególnie treści zawartych w pracach poruszających takie czynniki specjacji jak mikroekosystemy, nisze pokarmowe itp., gdzie nie odgrywają znaczenia bariery geograficzne.

W przedostatniej publikacji z cyklu podjęto również temat hybrydyzacji gatunków jako jednej z dróg specjacji. Czy jest to droga skuteczna można stwierdzić dopiero gdy zaistnieje sukces reprodukcyjny i tak powstały gatunek trwa. Czy hipotezy o odrębności hybryd jako nowego gatunku można potwierdzić tylko na podstawie analiz genetycznych zebranego materiału? Proszę Habilitanta o doprecyzowanie ustaleń dotyczących rodzaju *Turanium*.

W efekcie prowadzonych badań dokonano również opisu nowego taksonu, *Turanum losi* Karpiński, Plewa & Hilszczański oraz wykazano, że *Anoplistes halodendri* i *A. kozlovi* to są ekotypy jednego gatunku, które współwystępują. Stanowi to pierwsze tego typu odkrycie w podrzędzie owadów wielożernych i przy tym drugi przypadek zmienności ekotypowej u kózkowatych.

W podsumowaniu opisu osiągnięcia znalazło się zdanie: „Cykl ten nie tylko rozwiązuje konkretne problemy systematyczne i ewolucyjne w badanej grupie owadów, lecz także proponuje operacyjne narzędzia delimitacyjne oraz ramy interpretacyjne, które mogą znaleźć zastosowanie w analizach innych linii ewolucyjnych chrząszczy strefy suchej Palearktycznej Azji". Dlaczego wykorzystanie narzędzi delimitacji gatunkowej Autor ogranicza tylko do jednego regionu? Tego typu narzędzia i podejście metodyczne warto zastosować wszędzie, a może są ograniczenia, o których inni badacze powinni być poinformowani. Proszę o rozwinięcie tej myśli i przy okazji o informację o kosztach prowadzenia badań przy użyciu technik molekularnych. Może to jest obecnie czynnikiem limitującym.

Podsumowując, mimo krytycznych uwag oraz nienajlepszego opisu osiągnięcia w autoreferacie można uznać, że przedstawiony cykl publikacji stanowi spójne osiągnięcie naukowe, a uzyskane wyniki są istotne dla rozwoju nauk biologicznych w obszarze badań nad ewolucją chrząszczy. Z pewnością współczesne metody pozwalają na formułowanie coraz trafniejszych hipotez dotyczących ewolucji oraz jej mechanizmów, co również dr Lech Karpiński pokazał w swoich badaniach.

3. Ocena dorobku i aktywności naukowej

Habilitant wykazał się aktywnością naukową owocującą współpracą międzynarodową udokumentowaną publikacjami. Kierunki tej współpracy powiązane były głównie z obszarem zainteresowań naukowych, czyli Ameryki Północnej i Azji Centralnej. Współpraca w obszarze Europy ograniczyła się jednie do Węgier. Przed uzyskaniem stopnia doktora Habilitant opublikował 28 artykułów naukowych, cztery z nich w czasopismach indeksowanych JCR. W jedenastu pracach pełnił funkcję wiodącego autora.

Dorobek publikacyjny Habilitanta, po uzyskaniu stopnia doktora obejmuje 19 prac (nie wliczając publikacji stanowiących osiągnięcie naukowe), z czego 14 w czasopismach z JCR. Jest to dorobek w mojej ocenie przeciętny, brakuje w nim też pozycji książkowych. Skutkuje to również niską cytowalnością (Wg. WoS to 121 cytowań, 64 bez autocytacji), przy indeksie Hirscha równym 8, co w naukach biologicznych jest na tym etapie wynikiem przeciętnym. Sumaryczny Impact Factor wszystkich osiągnięć wynosi 37, przy czym warto zaznaczyć, że znacząco wzrósł ten wskaźnik po uzyskaniu stopnia doktora (przed wynosił około 3,8). Warto zaznaczyć, że dr Karpiński w 11 publikacjach był autorem wiodącym.

Większość publikacji ukazała się w czasopismach, które dedykowane są badaniom taksonomicznym, jednak o niskim współczynniku wpływu (np. Zootaxa i ZooKeys), jedna praca ukazała się w prestiżowym czasopiśmie Zoological Journal of the Linnean Society.

Mocną stroną aktywności naukowej jest skuteczne aplikowanie o stypendium z Programu Fulbrighta, w ramach którego Habilitant odbył sześciomiesięczny staż naukowy w Department of Entomology, Michigan State University (USA). Ponadto dr L. Karpiński brał udział w licznych wyprawach naukowych oraz dokonał kwerendy istotnych z punktu widzenia prowadzonych przez niego badań zbiorów przyrodniczych Centralnej Azji. To typowe aktywności w pracy taksonoma, bez których nie powstały by m. in. publikacje wchodzące w skład osiągnięcia. Zrealizowane i realizowane aktualnie krajowe i międzynarodowe projekty badawcze (z różnych źródeł finansowania) dodatkowo potwierdzają naukową rozpoznawalność Habilitanta. Realizacja zagranicznych staży

naukowych dodatkowo wzmacnia tą rozpoznawalność i zwiększa możliwość nawiązywania owocnej współpracy.

Aktywność naukowa obejmuje również uczestnictwo w konferencjach, a szczególnie prezentowanie swoich osiągnięć. Zadziwiające jest dla mnie to, że po uzyskaniu stopnia doktora aktywność ta spadła, zamiast wzrosnąć. Udział w konferencjach to ważny element w rozwoju naukowym, z pewnością do poprawienia na kolejnych etapach rozwoju kariery naukowej.

Pomimo uwag dotyczących liczby publikacji oraz zaangażowania w „życie konferencyjne", uważam, że dorobek naukowy dr. Karpińskiego jest wystarczający by ubiegać się o stopień doktora habilitowanego.

4. Ocena dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego i organizacyjnego

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U 2021 poz.478 art. 220) dorobek dydaktyczny, popularyzatorski i organizacyjny nie może wpływać na ocenę wniosku Habilitanta. Odnosząc się jednak do tego punktu z rozczarowaniem muszę przyjąć fakt, że naukowiec ubiegający się o stopień doktora habilitowanego wykazuje słabą aktywność w towarzystwach naukowych, dotyczy to szczególnie aktywności w krajowych stowarzyszeniach. Aktualnie jest członkiem European Society for Evolutionary Biology (Holandia), do którego przystąpił w bieżącym roku oraz od 2020 roku członkiem The Coleopterists Society (USA). Nie zrozumiały jest dla mnie brak aktywności w polskich towarzystwach naukowych (lub ich efemeryczny charakter).

Aktywność dydaktyczna dr Karpińskiego ograniczyła się do obowiązków doktoranta oraz udziału w wydarzeniach o charakterze edukacyjno-popularyzatorskim. Z racji miejsca zatrudnienia w instytucji, która nie zajmuje się działalnością dydaktyczną pracuje jest to zrozumiałe. Podkreślić natomiast można powierzenie Habilitantowi roli promotora pomocniczego, co stanowi pewną formę zaangażowania dydaktycznego.

Mocną stroną Habilitanta jest natomiast aktywność w komitetach redakcyjnych recenzowanych czasopism naukowych. To zwykle niedoceniana, a ważna działalność naukowca. Doktor Karpiński jest redaktorem działowym w indeksowanych czasopismach takich jak **ZooKeys** i **Biodiversity Data Journal**, od niedawna jest członkiem rady

redakcyjnej **Fragmenta Faunistica**. Był też gościnnym redaktorem wydania specjalnego we **Frontiers in Ecology and Evolution**. Zaangażowania w aktywności takie jak ostatnia jednak nie popieram, bo jest to raczej rola naganiacza, do jakiej zachęcają tzw. drapieżne wydawnictwa w walce o rynek. Habilitant wykazał się również aktywnością jako recenzent 25 prac w 21 czasopismach o zasięgu międzynarodowym. Na podkreślenie zasługuje też przyjęcie przez Habilitanta roli organizatora wypraw badawczych do Kazachstanu, Kirgistanu oraz Mongolii (5 wypraw). Dr Karpiński wygłosił również na forum międzynarodowym kilka referatów popularyzujących wiedzę entomologiczną, można mieć nadzieję, że w przyszłości zwiększy też swoje zaangażowanie na tym polu w Polsce.

5. Wniosek końcowy

Osiągnięcia naukowe dr. Lecha Karpińskiego w mojej opinii stanowią istotny wkład w rozwój nauk biologicznych. Pozostałe osiągnięcia naukowe i aktywność naukową dr. Lecha Karpińskiego **oceniam jako spełniające wymogi** stawiane kandydatom do stopnia doktora habilitowanego, które zostały zawarte w art. 219 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.). **W związku z tym wnoszę o nadanie doktorowi Lechowi Karpińskiemu stopnia doktora habilitowanego.**

dr hab. Paweł Sienkiewicz, prof. UPP